

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.081/2012/6. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Cs.Zs. (címe) pártfogó ügyvéd által képviselt felperes neve (címe) felperesnek, a dr. K. S. ügyintézője mellett az Országos Bírósági Hivatal Elnöki Titkárságának Jogi Képviselési Osztálya (címe) által képviselt alperes neve (címe) alperessel szemben kártérítés megfizetése iránt indított perében a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 5.P.20.924/2011/19. számú ítélete ellen a felperes részéről 21. sorszám alatt előterjesztett és 26. sorszám alatt kiegészített fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy térítsen meg az államnak - az illetékes állami adóhatóság felhívására az abban megjelölt módon és határidőn belül - 900 000 (kilencszázezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

A felperes pártfogó ügyvédjének a díját az állam viseli.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

M. S. a felszámolt **"Ny" Kft.** ügyvezetője volt. Ő és a felperes jó kapcsolatban álltak egymással. A megbeszélésük szerint a felperes 1998. június hó 25. napján vásárolt egy Liaz tehergépkocsiból és egy DSS pótkocsiból álló szerelvényt a **"B" Kft.** eladótól 1 000 000 Ft vételárért, amelyet a **"Ny" Kft.** nevére írtak. A tehergépkocsi műszaki vizsgájának érvényessége 1998. augusztus hó 15. napján, a pótkocsié pedig 1998. október hó 1. napján járt le. A műszaki vizsgára való felkészítéssel a felperes **Sz. A-t** és **M. F-t** bízta meg, és részükre 1998. november hó 11. napján a járműszerelvényt a forgalmi engedéllyel és kulccsal átadta, ám ők azt a felperes tudta nélkül értékesítették 700 000 Ft-ért.

Ezen cselekménnyel összefüggésben a Hajdúböszörményi Városi Bíróságra 1999. március hó 30. napján érkezett a vádirat. A bíróság a B.105/1999/119. szám alatt meghozott ítéletében **Sz. A.** I. rendű és **M. F.** II. rendű vádlottakat az ellenük egy rendbeli társtettesként elkövetett sikkasztás büntette és két rendbeli társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége miatt emelt vád alól felmentette. A Hajdú-Bihar Megyei Bíróság az 1.Bf.250/2005/8. sorszámú végzésével az első fokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. Az új eljárásban a Hajdúböszörményi Városi Bíróság az 1.B.75/ 2006/37. számú 2007. január hó 16. napján jogerőre emelkedett ítéletében a vádlottak bűnösségét megállapította az előbb említett bűncselekményekben.

A felperes 1999. július hó 20. napján kártérítés megfizetése iránt indított pert a Hajdúböszörményi Városi Bíróságon a P.20.509/1999. számon. A felperes jogi képviselőjének indítványára a bíróság a per tárgyalását a 4. sorszám alatt meghozott végzésében felfüggesztette a fenti büntetőeljárás jogerős befejezéséig. A felperes 2007. október hó 1. napján kérte a per tárgyalásának folytatását a büntetőeljárás befejezése miatt; a perben a 4.P.20.612/2007/11. szám alatt meghozott ítéletében a bíróság **Sz. A.** I. rendű és **M. F.** II. rendű alpereseket egyetemlegesen kötelezte a felperes részére 430 000 Ft tőke és annak 1990. február hó 26. napjától járó késedelmi kamatai megfizetésére, amelyet meghaladóan a keresetet elutasította. A Hajdú-Bihar Megyei Bíróság a 2.Pf.22.289/2008/25. számú ítéletében az első fokú ítéletet részben megváltoztatta, és az alpereseket egyetemlegesen további 600 000 Ft tőke, valamint ennek 1999. február hó 1. napjától járó késedelmi kamatai megfizetésére kötelezte, módosítva egyben a le nem rótt illeték viselésére vonatkozó rendelkezéseket is. Ezt az ítéletet a felperes 2010. május hó 13. napján vette át.

A felperes 2011. április hó 8. napján előterjesztett, majd pontosított keresetében 54 682 000 Ft kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest. 31 458 000 Ft elmaradt hasznót azért követelt, mert egy 1998. évben készült bérleti szerződés alapján az érintett járműveket havi 200 000 Ft bérleti díjért a **"Ny" Kft.** részére adta volna bérbe, amire a bűncselekmény miatt nem került sor. 15 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést azért követelt, mert a polgári per és a büntetőeljárás elhúzódása miatt hosszú éveken át bizonytalanságban élt a családjával amiatt, hogy tudja-e fizetni az adósságait vagy sem. Ezalatt a családjával megromlott a viszonya, négy ízben munkanélkülivé vált.

Az alperes ellenkérelmében a felperes keresetének az elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság a 19. sorszám alatt meghozott ítéletében a felperes keresetét elutasította és kötelezte őt, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 900 000 Ft le nem rótt kereseti illetéket.

Határozatának indokolása szerint a Ptk. 349. §-ának (1) bekezdése szerint az államigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősséget csak akkor lehet megállapítani, ha a kár rendes jogorvoslással nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette; a (3) bekezdés értelmében

ezeket a szabályokat kell alkalmazni a bírósági és ügyészségi jogkörben okozott kárért való felelősségre is, ha jogszabály másként nem rendelkezik.

A Pp. 1. §-a alapján ennek a törvénynek az a célja, hogy a természetes személyek és más személyek vagyoni és személyi jogaival kapcsolatban felmerült jogviták bíróság előtti eljárásban való pártatlan eldöntését az e fejezetben meghatározott alapelvek érvényesítésével biztosítsa. A Pp. 2. §-ának 2000. január hó 1. napjától hatályos (1) bekezdése szerint a bíróságnak az a feladata, hogy - összhangban az 1. §-ban foglaltakkal - a feleknek a jogviták elbírálásához, a perek tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát érvényesítse. Ezzel összefüggésben a Legfelsőbb Bíróság eseti döntéseiben kimondta, hogy a fél a bírósági eljárásban az alapvető jogait ért sérelemre hivatkozással akkor kérhet méltányos elégtételt, ha az alapul szolgáló per 2003. július hó 1. napja után indult, illetőleg a bíróság elleni kártérítési perben nem vizsgálható az, hogy a bíróság a kártérítési per alapjául szolgáló korábbi eljárásban a határozata meghozatala során követett-e el eljárási hibát (BDT 2006/1495.).

A felperes az alapvető jogait ért sérelemre hivatkozással kért kártérítést az alperestől azt állítva, hogy a bíróság a per tisztességes lefolytatásához való és a Pp-ben biztosított jogát sértette. A Pp. ezt lehetővé tevő 2. §-ának (3) bekezdése 2003. július hó 1. napján lépett hatályba, rendelkezése csak az ezt követően indult ügyekben alkalmazható. Az a per, amelyben a felperes állítása szerint a tisztességes eljáráshoz való jogát megsértették, a Hajdúböszörményi Városi Bíróságon 1999. július hó 20. napján beadott keresetlevéllel indult és maga a felperes kérte a per tárgyalásának felfüggesztését a büntetőeljárás jogerős befejezéséig. A büntetőeljárás esetében a vádirat benyújtására 1999. március hó 30. napján került sor, tehát az az eljárás is 2003. július hó 1. napját megelőzően indult. Minderre tekintette a bíróságok mulasztására hivatkozással a Pp. 2. §-ának (3) bekezdésére kártérítési igényt nem lehetett alapítani.

A Ptk. 349. §-ának (1) és (3) bekezdéseire alapított kártérítési igény azért volt alaptalan, mert az ítélet a bíróság elleni kártérítési perben nem vizsgálható felül azon az alapon, hogy azt a bíróság az eljárási szabályok megsértésével hozta meg. Emiatt a korábbi perben hozott ítélet jogellenességét és az eljárási szabályok betartását, illetve megsértését az elsőfokú bíróság sem vizsgálhatta.

A fentiek miatt az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította és a pereszes felperest kötelezte a le nem rótt kereseti illeték megfizetésére. Az alperes a tárgyaláson meg nem jelent, költségigényét nem jelölte meg, ezért részére perköltséget nem állapított meg.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az ítélet megváltoztatásával a keresetnek történő helyt adást, vagylagosan pedig az ítélet hatályon kívül helyezését kérte az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára való utasítása mellett. Továbbra is sérelmezte a büntetőeljárás elhúzódását, amely egyben a tárgyalás felfüggesztésére tekintettel a polgári per elhúzódását is eredményezte. A Pp. 2000. január hó 1. napjától hatályos 1-2. §-aira tekintettel megalapozottan érvényesítette az igényét, amelyet alátámaszt az Alkotmány 1989. október hó 23. napja óta hatályos 57. §-ának (1) bekezdése és az emberi jogok és az alapvető

szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvénnyel a magyar jog részévé tett Egyezmény 6. cikkének 1. pontja - ezek is követelményként fogalmazzák meg az ügyek ésszerű időn belüli tárgyalásának és elbírálásának követelményét. A büntetőeljárást lefolytató bíróság eljárásának jogellenességét, a részéről elkövetett szabálysértést az ítéletének hatályon kívül helyezése önmagában megalapozta. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem teljesítette a **"X" Bank** megkeresésére irányuló bizonyítási indítványát és ezt az ítéletében nem is indokolta.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az első fokú ítélet helybenhagyását kérte annak helyes indokai alapján.

Az ítélet tábla a fellebbezést a Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el, s azt alaptalannak találta.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges terjedelemben feltárta, amiből helytálló végkövetkeztetésre jutott, ám annak indokait részben nem osztotta az ítélet tábla.

Az elsőfokú bíróság elsődlegesen azért találta alaptalannak a felperes keresetét, mert mind a büntetőeljárás, mind a polgári per a Pp. 2. §-a (3) bekezdésének hatályba lépése, azaz 2003. július hó 1. napja előtt indult meg, ezért azokra az ott írt szabály nem alkalmazható. A Pp. 2. §-ának (3) bekezdése visszautal ugyanezen törvényhely (1) bekezdésére („az (1) bekezdésben foglaltak teljesítésének elmulasztása esetén a fél - az alapvető jogait ért sérelemre hivatkozással - méltányos elégtételt biztosító kártérítésre tarthat igényt”), míg a Pp. 2. §-ának (1) bekezdése utalást tartalmaz a Pp. célját deklaráló 1. §-ára, ami egyúttal a törvény személyi és tárgyi hatályát is rögzíti: a természetes személyek és más személyek vagyoni és személyi jogaival kapcsolatban felmerült jogviták bíróság előtti eljárása. Ebből következően a felperes kártérítési követelésének részbeni alapjaként megjelölt büntetőeljárás nem tartozik ide, azzal összefüggésben a Pp. 2. §-ának (1) bekezdésében megfogalmazott követelmények nem irányadóak és azok elmulasztása miatt a Pp. 2. §-ának (3) bekezdése szerinti szankció sem alkalmazható, ezért a büntetőeljárás elhúzódásával összefüggésben érvényesített kártérítési követelés nem lett volna elutasítható azon az alapon, hogy a büntetőeljárás megindulására a Pp. 2. §-a (3) bekezdésének hatályba lépése előtt került sor.

A felperes által indított polgári perrel összefüggésben viszont helytálló volt az elsőfokú bíróság által elfoglalt álláspont, nevezetesen az, hogy a per megindításának időpontjára figyelemmel a per elhúzódása miatt a felperes a Pp. 2. §-ának (3) bekezdésére alapított követelést alappal nem érvényesíthetett. Ezt kiegészíti azzal az ítélet tábla, hogy a Pp. 155. §-ának (1)-(2) bekezdései értelmében a tárgyalás felfüggesztésével minden határidő megszakad és a felfüggesztés tartama alatt tett minden bírói rendelkezés - a felfüggesztéssel, illetőleg az annak megszüntetésével kapcsolatos bírói rendelkezéseket kivéve - hatálytalan, ezért a bíróság a per ésszerű időn belül történő befejezésére irányuló kötelezettségét sem mulaszthatja el (Fővárosi Ítélet tábla Pkif.1.25.476/2007/2.). A Hajdúböszörményi Városi Bíróság előtt a P.20.509/1999. számon indított per elhúzódásáról

a tárgyalásnak a felperes kérelmére történt felfüggesztése miatt ezért nem lehet szó, így ennek okán kártérítési követelés sem volt eredményesen érvényesíthető.

A büntetőeljárás elhúzódásával összefüggésben a felperes a kártérítési követelését arra alapította, hogy a 2005. évben meghozott első fokú ítéletet hatályon kívül helyezték, s emiatt nem fejeződött be az eljárás egy kétvádoltas és háromcselekményes ügy lefolytatásához szükséges optimális időn belül. Előrebocsátja az ítéletábra, hogy előtte nem ismert olyan módszer (képlet), aminek alapján egy büntetőeljárás befejezéséhez szükséges optimális idő a vádlottak és a vád tárgyává tett cselekmények száma alapján kalkulálható lenne.

Az elsőfokú bíróság álláspontjával ellentétben csupán arra való hivatkozással nem volt elutasítható a felperes kártérítési követelése, hogy egy korábbi perben hozott ítélet jogellenessége és az eljárási szabályok megsértése nem volt vizsgálható. A felperes az igényét a büntetőeljárás elhúzódására is alapította, amellyel összefüggésben nem eleve kizárt az eljáró bíróság felelősségének a megállapítása, ám az kétségtelen, hogy a felelősség alapja csak kirívóan súlyos jogértelmezési és jogalkalmazási tévedés lehet. Abban egységes és következetes a bírói gyakorlat, hogy önmagában a bíróság ítéletének megváltoztatása vagy annak hatályon kívül helyezése nem lehet alapja a kártérítésnek, mivel abból még nem következik egyenesen kirívóan súlyos jogértelmezési vagy jogalkalmazási tévedés. (BH 1982/140.: egymagában az a körülmény, hogy a bíróság határozata utóbb tévesnek (törvénysértőnek) bizonyult, nem vezethet annak megállapítására, hogy a meghozatalában közreműködő bíró vétkes magatartást tanúsított, így felróhatóság hiányában a kártérítési felelősség sem foghat helyt; BH 1996/362.: az elsőfokú államigazgatási határozatnak a másodfokú eljárásban a bizonyítás kiegészítése céljából történt hatályon kívül helyezése, majd az újabb eljárás eredményeként a szabálysértési eljárás bizonyíték hiányában történt megszüntetése nem kártérítési alap: a bizonyítékok bizonyító erejének eltérő mérlegelése ugyanis nem minősül jogellenes magatartásnak.) A büntetőeljárásban először meghozott első fokú ítélet hatályon kívül helyezésének a ténye ezért önmagában nem alapozhatta meg az alperes kártérítési felelősségét, a felperes pedig nem jelölt meg olyan további körülményt, ami erre alkalmas lehetett volna. Megjegyzi az ítéletábra, hogy a hatályon kívül helyezett ítélet meghozatalára 2005. január hó 14. napján került sor, amiből következően alapvetően nem a hatályon kívül helyezés és az annak folytán megismételt eljárás eredményezte a büntetőeljárás több éven keresztül tartó jellegét.

Azt is szükséges megjegyezni, hogy a felperes kára az általa megvásárolt járműszerelvény jogellenes értékesítéséből, illetőleg abból származott, hogy az őt megillető kártérítéshez a károkozók fizetéseképtelensége, valamint rejtőzködése miatt nem jutott hozzá. Arra semmilyen adat sem utal, hogy a büntetőeljárás és a polgári per korábbi befejezése esetén a követeléséhez egyáltalán hozzájutott volna, így a fentebb írtakon túlmenően az alperes kártérítési felelősségének megállapításához szükséges további konjunktív feltétel: az okozati összefüggés is hiányozni látszik.

A Pp. 221. §-ának (1) bekezdése előírja, hogy az ítélet indokolásában utalni kell azokra az okokra is, amelyek miatt a bíróság valamely tényt nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek

miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte. Alappal sérelmezte a felperes a fellebbezésében, hogy az általa előterjesztett bizonyítási kérelem mellőzésének nem adta indokát az elsőfokú bíróság, ám ennek a jogvita elbírálására nem volt kihatása, hiszen az összecszerűség körében indítványozott bizonyításra nyilvánvalóan azért nem került sor, mert a kereset elutasítása önmagában a jogalap hiánya miatt történt.

A leírtak miatt az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta a fenti részben eltérő indokolással.

A per tárgyi illetékfeljegyzési jogos volta (az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 62. §-a (1) bekezdésének g) pontja) miatt le nem rótt fellebbezési eljárási illeték megtérítésére a pervesztes felperes az Itv. 74. §-ának (3) bekezdése értelmében irányadó, a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/ 1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján köteles. Az alperesnek költsége nem merült fel, ezért erről rendelkezni nem kellett. A Pp. 87. §-ának (2) bekezdése, valamint a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény 11/A. §-ának (2) bekezdése értelmében a felperest képviselő pártfogó ügyvéd díját az állam viseli.

Debrecen, 2012. június hó 1. napján

dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta sk. a tanács elnöke, dr. Bakó Pál sk. előadó bíró, dr. Veszprémy Zoltán sk. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő